

LUPȚA

Apăre în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

.. . . . APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori neîncercate se refuză.

Organizație de partid.

II.

Mai înainte de toate, un partid politic nu are nevoie de a-și cere permisiunea contrariilor săi politici pentru a putea funcționa. Temelia unui partid politic e în sentimentele și în convingerile, cari îi leagă pe oameni unul cu altul. Se pot pedepsi fapte, dar nu se pot dicta ori extirpa sentimente și convingeri prin nici o pedeapsă. Care va să zică se poate îngredi felul de manifestare al unui partid politic, dar temelia existenței sale nu o pot nici ataca, nici schimba potrivitii.

Dar de când cu activitatea parlamentară a partidului naționalităților, guvernării, ori cât de dușmănoși erau ei, nu au putut să evite de a face acte și declarații, prin cari se dă o recunoaștere formală, oficială, dacă vom, existenței acestui partid. Astfel vom cita numai acea scrisoare alui Francisc Kossuth, pe care o adresase președintelui partidului naționalităților pe vremea când era în coaliție.

Premierul Wekerle s'a văzut silit a spune într'un discurs al său, în cameră, că față de partidul naționalităților dânsul se vede necesitat a ține cont de principiul „cogito ergo sum”. Și fiindcă partidul naționalităților nu numai „cogitează,” dar dă expresiune în mod destul de impetuos convingerilor sale, ar fi lucru de geaba să spună că nu există ceea ce vede, aude, simțește.

Iar la constituirea actualei sesiuni parlamentare partidele din coaliție, cu toată încăpăținarea lor, au trimis pe deputatul Hoitsy Pál să invite partidul naționalităților a-și numi candidați pentru comisiile și funcțiile parlamentare. Pentru a se înlătura ori-ce îndoială fiindcă se aruncaseră mai înainte vorbe, că partidele cealalte nu vor să recunoască existența unui partid al naționalităților, dl Coriolan Brediceanu, însărcinat de partidul naționalităților a trata cu Hoitsy, a declarat expres, că partidul naționalităților își va numi pe candidații săi numai în cazul, când aceia vor fi acceptați și aleși ca și candidați ai partidului naționalităților, condiție, pe care atât dl Hoitsy, cum și acei, cari l'au fost trimis, au primit-o.

Nici nu se mai face vorbă acum, că partidul naționalităților nu ar fi

recunoscut ca partid. Contestarea unui neorientat, ori a unuia, care nu voia să se orienteze cu nici un preț a turtit-o părintele Lucaciu invocând mărturia lui Hoitsy.

Nici decum recunoașterea ori nerecunoașterea din partea potrivitilor nu putea și mai cu seamă nu poate acum să împedecă să zăbovească organizarea partidului nostru.

Cât pentru teama de pedepse improspetăm în amintirea cetitorilor noștri răspunsul, pe care ministrul de interne Andrassy îl dete astă-vară la o interpelație a deputatului 48-ist Buza Barna, care cerea ca guvernul să facă un control sever asupra administrației financiare a partidului social-democrat. Andrassy a răspuns, că nu se poate amesteca în afacerile interne ale nici unui partid, că acest amestec ar fi neconstituțional și că nu i-ar veni la socoteală nici partidului patruzeci-și-optist, când s'ar afla în opoziție, ca să vină un guvern să-i ceară socoteală despre proveniența mijloacelor sale bănești și despre ce face cu acele.

Să nu uităm, că acest răspuns s'a dat față de un partid, care nici nu are măcar un reprezentant în parlament.

.. . . .
Ori-ce pedeci din afară în calea organizării partidului nostru ne par închipuite. Ele ne pot ține în loc numai până-când nu ne desbărăm de aceste închipuiri.

Dar vor trebui să se spulbere în momentul, când vom începe lucrarea.

Cu cât mai de grabă, cu atât mai bine. Se va satisface atunci o adânc simțită trebuință a vieții noastre naționale, ni-se vor desrobi sufletele de sub pironirea fascinătoare a unei probleme, ce ne preocupă și a cărei rezolvire a întârziat și până acum prea mult. Și nimicindu-se atâtea nedumeriri și credințe greșite, ne vom îndruma cu puteri regenerate și cu un nou avânt spre idealurile noastre.

Părintele Lucaciu — episcop. Mai multe ziare de dimineață aduc știrea, că guvernul cât mai curând îl va numi pe părintele Lucaciu coadiutor cum iure successionis la

Oradea-Mare, lângă episcopul bolnav (?) Dr. Demetriu Radu, — drept răsplată, că la stăruința dlui Lucaciu deputații români nu au obstruat proiectul despre încheierea transacțiunii.

Suntem autorizați să dăm mai categorică desmințire acestei insinuații tendențioase. Cei cari cunosc activitatea politică din trecut și prezent a părintelui Lucaciu, vor fi convinși că deputații români nu pot fi desarmați decât prin împlinirea cererilor cuprinse în programul național al poporului român.

Meetingul din Viena. (Telegramă particulară). Eri seara, la orele 9, studenții ne-germani din Viena: românii, sârbii, slovacii, cehii, rutenii, rușii s'au întrunit în sala restaurantului „Zum grünen Thor”, pentru a protesta împotriva prigonirilor și asupririlor ce au să le îndure naționalitățile maghiare din Ungaria. Meetingul acesta, la care au luat parte și cinci deputați din Reichsrath: Isopescu Grecul, Grigorovici (români bucoveneni), Durich, Soukup și Kadeciak, a fost o grandioasă manifestație de simpatie pentru naționalitățile asuprite din Ungaria. Oratorii tuturor naționalităților reprezentate în meeting au înfierat în discursurile lor — primite cu aplauze zgomotoase — politica de asuprire a feudalilor maghiari și au promis că vor lupta cu energie pentru redobândirea drepturilor acestor popoare susținătoare de stat.

S'a primit cu aclamațiune o moțiune în care se protestează împotriva asupririlor neomenease, împotriva proceselor necurmte ce se pornesc împotriva presei naționalităților, împotriva zvonurilor tendențioase că meetingul ar fi pus la cale din partea deputaților naționaliști din Ungaria, se cere introducerea sufragiului universal și se făgăduiește că studențimea va lupta umăr la umăr pentru sfărmașarea lanțurilor de robie.

În numărul de mâne vom publica un raport amănunțit despre acest meeting, care s'a sfârșit abia pe la orele 12 noaptea.

Obstrucția croată. În camera deputaților azi, probabil, se va trece la discuția pe articole a proiectului de autorizare. Discuția nu va ține decât cel mult până la 20 Decemvrie, mai ales că guvernul e ho-

tărât să propună Camerei ca să dezbată, la discuția pe articole, și titlul și articolul unic în legătură, așa încât discuția se va reduce în loc de două la una singură.

La discuția pe articole nu vor lua parte decât deputații croați și câțiva disidenți. În conferința lor ținută ieri seara, sub președinția lui Medakovici, președintele dieței croate, clubul deputaților croați a hotărât să continue obstrucția atât la discuția pe articole cât și la discuția proiectului despre ridicarea cotei. Asupra acestei hotărâri a avut influență mare dispoziția ce domnește între Croații «de-acasă».

Știrea despre hotărârea Camerei de-a ținea ședința și Duminică, a provocat în Croația și mai ales în capitala Zagrab o adevărată fierbere revoluționară. Se lășe și zvonul că guvernul e hotărât să insceneză în această ședință un truc politic și să ceară votarea fără discuție a proiectului. Pretutindeni, în cafenele, pe strade, în cluburi nu se vorbea decât despre volnicile ce se practică împotriva deputaților croați. Cei cari nu manifestau pentru deputații croați erau huiduiți și amenințați. Fierberea nu s'a potolit decât târziu după amiază, când a apărut o ediție specială a ziarului «Obzor», anunțând că ședința a decurs fără accidente mai grave.

În conferința clubului croat s'a discutat și audiența la Wekerle a deputatului croat dr. I. Frank, președintele partidului Stercevician din Croația. Audiența aceasta a avut loc Duminică, la inițiativa ministrului-președinte care l'a rugat el pe Frank să vină la Budapesta. Eri seară dr. Frank a raportat la Zagrab partidului său, despre rezultatul audienței. În cercul deputaților croați din Budapesta să crede că nu e exclusă posibilitatea ca partidul Starcevician să-i voteze banului Rakodczay indemnitatea bugetară și poate în audiență s'a discutat chestia aceasta. În orice caz, însă, situația rămâne nefavorabilă pentru ban, cum se va învedera Joi, când se deschide din nou dieta croată.

Justh și situația politică. Președintele camerei ungare Justh Gyula (care s'a dus la Makó pentru a lăsa mână liberă vicepreședinților Návay și Rakovszky) a făcut ieri, în clubul independist din Makó câteva declarații interesante despre situația politică actuală.

Proiectul monoparagraf a fost o necesitate fatală impusă de obstrucția croată. Transacțiunea însă, între împrejurările date, e favorabilă pentru Ungaria. Ce-i drept prețul plătit: ridicarea cotei, e cam mare. În schimb însă guvernul va înființa banca independentă. El însuși (Justh) va ataca și combate guvernul și majoritatea care ar cere prolongarea privilegiului băncii comune.

Trecând la activitatea sa în calitate de președinte al Camerei, declară că — fără a voi să critice procedeul vicepreședinților — nu va admite nici când politica de partid în interpretarea regulamentului camerei. Interpretarea volnică a regulamentului acestuia e o mare primejdie pentru Ungaria, fiindcă țaria Ungariei residă în corpus iuris, în legi și regulamentul Camerei. În ce privește pe deputații croați, ei au dreptul de a se folosi în Camera ungară de limba croată între orice împrejurări, în orice discuție. Cuvântul «și» (deputații croați au dreptul să vorbiască «și» croaște) nu poate avea alt înțeles decât că deputații croați pot să-și aleagă ei limba în care vor să vorbească: ungurește sau croaște.

Revizuirea regulamentului e o chestie a cărei discuție se impune cu forța, căci în viitorul parlament în care naționalitățile vor intra, poate, într'un număr mult mai mare, pe lângă actualul regulament ușor se poate întâmpla ca o coaliție a naționalităților croații și socialiștii internaționali să împiedice orice progres național. Și o astfel de opoziție e mult mai primejdiosă decât revizuirea regulamentului, prin care i-s'ar lua unei opoziții maghiare arma obstrucțiunii.

Declarațiile lui Justh au fost primite, fi-rește, cu aplauze. Stăruința cu care Justh accentuează mereu sfîntenia regulamentului

Camerei nu e lipsită de bănueli. Tot mai mult se învederează că Justh — în înțelegere cu guvernul — nu vrea alta decât să silească majoritatea actuală să revizuiască silească majoritatea actuală să revizuiască Justh poate i s'ar plăti cu un fotoliu ministerial, la care aspiră de mult. Viitorul ministru, fără îndoială, manevrează cu multă abilitate tactică. Și, pe semne, cochetăria lui cu fotoliul ministerial nu va rămânea fără rezultate....

Excluderea din Cameră a lui Pop viciu. În ședința de Sâmbătă, când președintele Návay săvârșise un șir întreg de volnicii, deputații croați au protestat împotriva ilegalităților săvârșite de Návay. Doi dintre croați, Supilo și Dușan Popovicu au fost pentru aceasta trimiși înaintea comisiei de imunitate, care în ședința sa de alaltăieri a hotărât să propună Camerei ca pe Dușan Popovicu să-l excludă pe 15 zile, iar pe Supilo să-l oblige să-și ceară scuzele.

Raportul comisiei de imunitate se va dez-bate în Cameră, mâne, Miercuri.

Din Reichsrathul austriac. În ședința de ieri a Reichsrathului s'a continuat discuția asupra moțiunii de urgență în chestia transacțiunii. Deputatul principe Liechtenstein, creștin-social, Kramars, ceh național, Lecher, german, Adler, socialist, declară că partidele lor vor vota moțiunea de urgență.

Prodan, (croat) vorbește croaște în contra moțiunii. Declară că transacțiunea s'a încheiat numai ca naționalitățile să poată fi asuprite. Maghiarii vor profita de cei zece ani, până la 1917, ca să facă cu naționalitățile ce vor ei. Croația trebuie scăpată din ghiarele maghiarilor, căci până atunci nu se vor curma luptele înverșunate. (Aplauze).

Ședința viitoare Marți.

Știri politice. Delegațiile nu vor fi convocate pe ziua de 20 Decembrie, cum se hotărîse mai înainte, ci numai la 27, pe cînd guvernul speră să se fi terminat discuția monoparagrafului. — Partidul poporal a ținut ieri conferință în chestia stărilor din comitatul Nyitra. Partidul poporal nu se poate înțelege cu actualul comite-suprem Markhot, care nu vrea să facă politica partidului poporal. Conte Zichy Aladár, preșe-

FOIȚA ZIARULUI „LUPȚA”.

Raport general despre activitatea societății române academice social-literare „Carmen Sylva” din Graz pe anul adm. 1906/7.

Se împlinesc doisprezece ani, de când o ceată de tineri universitari români — dorind să aibă în marea de străini o fortăreață a românismului, unde să-și deie în-tălnire, unde să-și învețe a se cunoaște, a se iubi, unde să-și deie împrumutat imbold pentru cultivarea limbei și literaturii române — au înființat societatea română academică «Carmen Sylva».

În decursul acestor ani societatea noastră a fost locul de convenire a tinerilor români din «patru unghiuri», între cari — în urma contactului zilnic, în urma schimbărilor de idei, în urma constatării reciproce, că sunt avizați unii la ajutorul celorlalți în lupta pentru realizarea idealelor naționale — se dezvoltase o iubire adevărată frățească și tovarășie de arme pentru timpul, când interesele mari ale națiunii cere acțiunea lor comună.

Scopul societății este — pe lângă dezvoltarea legăturilor frățești între tinerii români din diferitele țări și provincii —

cultivarea literaturii, istoriei și a artei naționale, cultivarea limbei curate a poporului, și trezirea conștiinței naționale în acei tineri, cari — fiind siliți de împrejurări a studia în școli străine de limbă și spirit — nu au nici idei, ori numai cunoștințe slabe, ba chiar false, despre trecutul și prezentul poporului român.

Mijloacele principale, cari servesc spre ajungerea acestor scopuri sunt: biblioteca, cabinetul de lectură (ziarele și revistele), și ședințele literare-muzicale.

Biblioteca, ca și în trecut, așa și în acest an, ne-a format obiectul unei griji deosebite. Cărțile fără valoare literară și necorespunzătoare scopurilor, cari le urmărim, le-am înlocuit cu produsele literare și științifice ale scriitorilor noștri mai de seamă. La munca aceasta de reorganizare ne-au dat mână de ajutor «Academia română» și mai mulți binevoitori, cărora le exprimăm și pe calea aceasta mulțumite.

Le exprimăm mulțumite și acelor redacțiuni, cari — fiind convinse deoparte de însemnătatea și misiunea societăților române academice din străinătate, cunoscând de altă parte multe griji financiare, de cari au parte aceste societăți, în urma nepăsării acelor, cari au puțința și chemarea a le sprijini — ne-au trimis parte gratuite, parte cu prețuri reduse revistele și ziarele redactate de dănsese. Așa ni s'a făcut posibilă

cunoașterea și studiarea mișcărilor culturale și a curentelor mai noi literare, și ni s'a făcut posibil să ne împărtășim de bucuria celor de acasă asupra progresului, asupra succeselor ajunse, și de durerea lor, cauzată de suspinele celor răniți în lupta pentru emancipare. Ziarele și revistele, cari le-am primit în cea mai mare parte gratuite, au fost următoarele: «Neamul Românesc», «Drapelul», «Voința Națională», «Gazeta Transilvaniei», «Lupta», «Apărarea Națională», «Telegraful Român», «Viața Românească», «Semănătorul», «Lucefărul», «Floarea Darurilor», «Revista Idealistă», «Archiva», «Viața Literară și Artistică», «Junimea Literară», «Transilvania», «Țara Noastră», «Răvașul», «Albina», «Călăuza Sanitară», «Spitalul», «Medizinische Wochenschrift», «Furnica», «Viitorul», «Curierul Județiar».

Al treilea mijloc puternic de deșteptare, lumina și încălzire l-au format ședințele literare-muzicale. Dintre cele opt ședințe literare-muzicale aranjate în acest an cea mai impozantă și de cea mai mare însemnătate a fost ședința festivă din 3/16 Mai, la care și-au trimis reprezentanți și colonia română și tinerimea academică română din Leoben. Remarcăm dintre punctele mai principale ale programului poeziile D-lui N. Agârbiceanu și discursurile D-lor Aurel Dobrescu și N. Butean, cari dând deoparte

dintele partidului, a adus la cunoștința partidului, că s'a înțeles cu ministrul de interne, Andrassy, ca alegerile funcționarilor comitatensi să se amâne pînă se va putea ajunge la o înțelegere oare-care.

ROMÂNIA.

Agitația marilor proprietari.—Discuția asupra răspunsului la Mesajul regal.

București, 25/11 1907.

Agitația marilor proprietari continuă. La prima întrunire de protestare au vorbit: Sava Șomănescu, Dinu Mihail, Gr. Cantacuzino, M. Ionescu, Pietraru și Al. Marghioloman. S'a votat următoarea moțiune: „Proprietarii și agricultorii, fără deosebire de partid, întruniți în ziua de 18/XI, însuflețiți de speranța de a se îmbunătăți starea populației rurale, afirmă dorința lor, ca reformele agrare să se îndeplinească potrivit principiilor ocrotitoare a muncii și a proprietății pe care sunt așezate toate statele civilizate.“

„Conștienți de datoriile lor către țară, e declară că sunt hotărâți a lupta din toate puterile și cu prețul tuturor sacrificiilor, în contra oricărui proiect ce s'ar abate dela aceste principii cari singure pot asigura liniștea sufletească, armonia dintre clase și progresul material al țării.

Această moțiune a fost prezentată dlui prim-ministru Sturdza. Delegațiunea proprietarilor a fost primită foarte bine, dar n'a obținut nici un rezultat. În urma acesteia comitetul de acțiune a hotărât continuarea acțiunii și convocarea din nou a unei întruniri publice pentru ziua de 25 Nov. v.

Dl Sturdza în zilele acestea a făcut vizite frunțașilor conservatori cerându-le concursul. Aceste vizite de-asemenea n'au dat nici un rezultat.

Se zice că dl Petre Carp l-ar fi întrebat:

— Ce lași?

— Nimic!

— Atunci nu pot să-ți dau nici un concurs!

Totuși proprietarii afirmă că până acuma

ar fi obținut: ștergerea maximului și minimumului din invoelile agricole și modificarea legii referitor la alcătuirea consiliului de administrație al casei rurale. Proiectul prevede ca consiliul de administrație să fie compus din trei delegați ai Creditului fonciar rural, trei ai Bănci naționale și trei membri inamovibili, numiți de guvern. Se zice că în urma agitației conservatorilor s'ar fi modificat în sensul ca Creditele să aibă câte un delegat, iar restul să fie recrutați dintre membrii Curței de apel și prezidenții de tribunal.

— Corpurile legiuitoare până acuma abia și-au constituit birourile și diversele secțiuni. La începutul săptămânii dl Al. Djuvara a prezentat și proiectul de răspuns la Mesajul Tronului. Și acest răspuns, conform obiceiului, se reduce aproape la o parafrasare a mesagiului. Se poate reduce la următoarele puncte:

1) Adunarea deputaților mulțumește lui Dumnezeu că a dăruit Regelui iubit sănătate și putere de muncă;

2) Mișcările agrare au fost repede potolite, mulțumită mai ales manifestului regal;

3) Reprezentanții națiunii au văzut cu satisfacție că guvernul a pregătit legile agrare și promet a-i da cel mai călduros și neșovăitor sprijin;

4) Adunarea deputaților își exprimă mulțumirea că raporturile diplomatice sunt dintre cele mai bune;

Criza economică și monetară îi va găsi la posturile lor ferind statul de noi cheltuieli împovărătoare;

5) Vor examina cu deosebită atențiune legile propuse;

6) Pătruși fiind de însemnătatea datoriei ce au de îndeplinit, declară că apelul regelui află un puternic răsunset în sufletele lor și cred, că toate păturile sociale își vor uni forțele pentru propășirea materială și morală a neamului.

Discuțiunea asupra mesagiului Tronului a început Vineri 23 Noembrie. Primul orator a fost dl N. Iorga, reprezentantul colegiului II de Iași. D-sa începe declarând, că

social-literară, care urmărește scopuri culturale, și care n'a luat nici odată parte, și în sensul statutelor nici nu poate să ia parte la mișcări politice. Institutelor de credit și economii «Lipovana» și «Oravițana», cari ne-au ajutat și în acest an, le aducem mulțumite vii, și le rugăm și pentru viitor de prețiosul lor sprijin.

Cu toate greutățile, cari trebuie să le învingem, cu toate pedecelile, cari trebuie să le delăturăm, vom înainta cu curaj și însuflețire pe calea arătată de întemeietorii acestei societăți. Vom deștepta și de acum înainte cunoștința națională în acei ce zac în întunericul cosmopolitismului și a străinismului, îi vom deda a nu mai promova aspirațiuni străine de firea și necesitățile poporului român, și le vom da posibilitatea de a-și însuși baremi elementele culturii naționale, punând așa bază unei vieți adevărat naționale. Vom crește și de acum înainte bărbați cu caracter firm, cari să fie tot-deauna gata a jertfi și a se jertfi pentru binele neamului, și vom rămâne și în viitor, în acest colț pitoresc al Stiriei, stegarii neobosiți și neînfricați a culturii române.

Graz, 29 Octomvre 1907.

Nicolau Butean, Iuliu I. Vicaș,
stud. în med., președinte. stud. în med., secretar.

n'are pretenția de a convinge pe nimeni, căci neavând sprijinul nici-unui partid — și d-sa nici nu dorește să facă parte din vreunul din cele două partide istorice — se creiază în jurul său o atmosferă nesimpatică; disciplina de partid cere să nu fie ascultat. După această introducere începe analiza răspunsului la Mesajul tronului.

— Dacă răspunsul la Mesaj ar cuprinde numai urarea pentru Majestatea Sa Regele, atunci d-sa l-ar vota cu dragoste de inimă. În sesiunea din Iunie a cerut amnistie și reforme, prima s'a acordat, iar ultimele s'au amânat. A mai cerut pedepsirea celor ce au călcat legea cu ocaziunea potolirii răscoalelor, dar nu s'a făcut nimic până acuma. Crede, că iscălitorii manifestului către țară se căiesc de fapta lor, căci din mulțimea de proiecte vede că abia două se arunță—guvernul fiind nevoit să capituleze în fața agitațiunii opoziționiste.

Trecând la legile administrative declară, că nouă ne trebuie o bună administrație protectoare, care ni-a lipsit până acuma. Dacă am fi avut o bună administrație, răscoalele nu s'ar fi întins așa de tare, tot administrația e de vină că s'au comis excese nemaipomenite cu ocazia potolirii răscoalelor. Cere din nou anchetă care să stabilească toate crimile făcute cu ocazia acelor potoliri și cei vinovați să fie pedepsiți fără cruțare.

Țăranii au fost împușcați, arestați și nimeni nu a venit în ajutorul lor spre a le ușura suferințele și alina durerile, dar în acelaș timp se promet despăgubiri proprietarilor. Admite să se despăgubească proprietarii devastați, dar ar fi bine să se gândească și la ajutorul satelor.

De prezent țăranul nu însemnează nimic în viața noastră politică, ar trebui ca printr'un regim electoral să fie chemat la viață. Țara românească, trebuie să fie țară românească, și aceasta se poate face numai prin țăran, iar nu prin amestecul de neamuri streine de prin orașe. Cu toate acestea, ar vota răspunsul la mesaj dacă i-s'ar da garanții suficiente pentru introducerea reformelor.

D-lui N. Iorga, i-a răspuns dl D. Sturdza zicând, că datoria dlui Iorga ar fi fost să ne redea exact faptele istorice, dar d-sa nu a știut să ne dea învățăturile sănătoase pe cari eram îndreptățiți să le așteptăm dela un profesor de istorie, în schimb am auzit fel de fel de învinuiri deșerte cari azi nici dușmanii străini nu ni-le mai aduc.

Dlul profesor N. Iorga la eșire i s'au făcut manifestațiuni din partea studenților.

Discuțiunea asupra adresei la mesaj cred că se va scurta mult prin faptul că deputații din majoritate în urma intervențiilor guvernului, nu vor lua parte la discuție în numărul convenit.

Sâmbătă au vorbit St. Drăghicescu, reprezentantul țăranilor de Vâlcea, și dl M. Cantacuzino, fostul primar al Capitalei. Primul a arătat că țăranii sunt mai împovărați decât orașenii și cere reformarea școlilor rurale, și pe lângă introducerea legilor agrare ar trebui să li se mai ușureze și unele taxe.

Dl M. Cantacuzino zice: credeam că în urma evenimentelor din Martie vor înțelege cu toții, că prima datorie a guvernului este de a întări noțiunea de ordine. Partidul conservator a dat tot concursul în direcția

vălul ce acopere trecutul (în special trecutul mai apropiat), punându-i alături prezentul, descriind cu colori vii nizuințele, aspirațiunile naționale, au arătat: ce am fost, ce suntem și ce voim să fim?

În acțiunea noastră nobilă de deșteptare și luminare am fost sprijiniți materialicește de institutele de credit și economii din Ungaria și Ardeal. Numai cu ajutorul contribuțiilor marimonioase ale acestor institute s'a putut înființa societatea noastră, și tot numai ajutoarele lor anuale ne-au asigurat existența timp de doisprezece ani, și o activitate rodnică, plină de rezultate și fapte înălțătoare. Și cu cât eram mai avizați la ajutorul lor, cu atât mai mare și neplăcută ne-a fost surprinderea, primind ca răspuns la apelul nostru pentru sprijin exprimarea părerii de rău, că din un motiv binecunoscut nu pot să dea de acum înainte ajutoare instituțiilor din străinătate. Ei, și motivul? Motivul e nizuința direcțiunilor institutelor de credit de a lipsi pe denunțanții de pănura D-lui Burdea de tot ce le-ar putea servi ca material de insinuații noi. Înțelegem pe deplin grija onoratorilor direcțiuni de a nu amesteca institutele de credit în mișcările de caracter politic, de a nu sprijini tendințe, porniri contrare statului de care fac parte, dar nu înțelegem aplicarea acestor dispoziții de precauțiune față de societatea noastră

aceasta, dar administrația liberală prin amestecul său între proprietari și țărani a căutat să o slăbească, la slăbirea noțiunii de ordine duc și proiectele agrare ale guvernului.

Slăvescu.

Discursul dlui dep. Dr. Șt. C. Pop — rostit în Camera deputaților la 7 Decembrie. —

Onorată Cameră, Când iau și eu cuvântul în discuția așa numitului proiect monoparagraf o fac nu numai din motivul că am nedumeriri serioase față cu un procedeu care vrea să hotărască cu ajutorul unui proiect de lege monoparagraf independent asupra unor legi cari nici nu s'au pus în discuție; am serioase nedumeriri, căci procedeu acesta nu e în consonanță nici cu constituția, nici cu regulamentul Camerei.

Iau însă cuvântul și din motivul că chiar și în cazul când proiectul de lege relativ la transacțiune s'ar discuta conform cerințelor regulamentului Camerei, — nici atunci nu m'aș simți îndemnat să le primesc. Împotriva procedurii de-a legifera în chipul acesta și-a ridicat cuvântul Polonyi Géza, fostul ministru de justiție al coaliției, combătând procedeu cu armele puternice ale științei juridice. Autorități iuridice distinse au dovedit că procedeu acesta violează nu numai constituția, ci și regulamentul Camerei. D-l ministru de comerț a luat procedeu în apărare și dl raportor a încercat să-i vină și el într'ajutor, dar mai violent, am putea zice în bagatelizarea regulamentului Camerei, l-a apărat contele Apponyi Albert, care a zis că regulamentul nu exclude astfel de proceduri monoparagrafe, care a spus că aceste proceduri sunt incorecte din punctul de vedere al regulamentului Camerei.

Dați-mi voie, domnilor, să mă ocup și cu această chestiune importantă și să dovedesc că marele orator nu are dreptate în afirmările sale. Fiind chestiunea de importanță deosebită, voi cita însăși cuvintele dlui Apponyi (citește partea aceea a discursului în care se spune că regulamentul nu dispune în ce privește felul în care corpul legiuitor vrea să și practice dreptul său suveran).

Dați-mi voie, domnilor, dar regulamentul nu are în Ungaria, ci în toate statele culte rol atât de mare, numai fiindcă ar constitui o garanție constituțională, ci fiindcă aici e depus adevăratul parlamentarism. În regulamentul sunt depuse principiile cele mai sublime ale parlamentarismului.

Ce vor zice și gândii studenții universitari când vor citi cum dl conte Apponyi disprețuște azi regulamentul camerei, același Apponyi care pe vremuri spunea cu emfază că în regulamentul sunt depuse cele mai mari garanții ale constituției noastre. Ar fi un caz de precedentă foarte grav, dacă lumea juriștilor ar accepta interpretarea aceasta. Dl ministru de comerț Kossuth Ferencz a recunoscut fără multă vorbă că procedeu de azi nu corespunde adevăratului constituționalism, dar a adăugat și scuza că între împrejurări excepționale e nevoie de măsuri excepționale.

Dați-mi voie să mă ocup și cu afirmarea dlui raportor că mai există astfel de legi.

Nu putem tolera să se spună în gură mare că s'a mai practicat acest procedeu într'un alt parlament din lume. La legile citate în chestia aceasta de dl deputat Vasile Goldiș nu mă voi referi pentru a nu repeți.

Dl raportor s'a referit însă și la constituția engleză. Eu, de când am auzit argumentația aceasta, am studiat toate operele cari se ocupă cu constituția engleză, dar na'm găsit un singur caz de precedentă ca un parlament sau un guvern să fi pri-

mit un proiect de lege monoparagraf în care s'au cuprins proiecte de lege ce nici nu s'au adus în discuție și cu ajutorul acestui monoparagraf să fi ridicat la valoare de lege proiectele cari nici nu s'au dezbătut încă.

Și acum dați-mi voie să intru în meritul chestiunii.

De câte ori s'a adus vorba de transacțiune și s'a întrebat cum e, răspunsul a fost că transacțiunea e rea. Insuși partidul independist a recunoscut-o aceasta și și-a exprimat temerile grave. A avut temeri și dumeriri și contele Apponyi care a zis că ridicarea cotei e o sarcină morală și materială, care apasă greu asupra acestei transacțiuni și-o însoțește în fiecare fază a ei. Eu cred că coaliția, dar mai ales partidul independist nu va putea zice despre această transacțiune: exegi monumentum aere perennius, regalique situ pyramidum altius.

Sunt convins că nici odată nu se vor mândri cu această operă a lor.

Când am pus întrebarea de ce e atât de rea transacțiunea, din toate părțile ni s'au servit deslușiri. Mai cu haz a fost dl ministru-președinte care a spus că a avut parteneri răi. Cu siguranță, sub cuvântul «parteneri» n'a putut să înțeleagă coaliția, și prin urmare ni-a vizat pe noi naționalitățile și croații.

D-l ministru de comerț a fost mult mai sincer și a spus că directiva au dat-o puncte de vedere economice și geografice.

Dl ministru-președinte am să-i răspund scurt de tot. Ii răspund că cei pe cari vizează de parteneri n'au fost invitați la joc. N'a făcut apel nici la naționalități, nici la Croați, să-i dăm ajutor ca Ungaria să poată stoarce dela Austria favoruri economice.

SZUNYOG MIHALY: Jucați falș și de aceea nu ați fost invitați.

LÁNYI MÓR: Și ce ați fi răspuns?

ȘT. C. POP: Ce-am fi răspuns? Încă în cursul verii, când din partea coaliției ni se aduceau învinuirile că noi vom vota toate, ridicarea cotei, ridicarea contingentului recruților, budgetul, transacțiunea, s'a declarat unul dintre noi, dl Vasile Goldiș spunând că atunci când guvernul ungar se luptă cu Austria ca să-i câștige Ungariei favoruri economice, vom sta umăr la umăr și vom lupta alături până la cele din urmă. (Zgomot în stânga).

PREȘ.: Liniște, domnilor!

ȘT. C. POP: După ce, însă, n'am fost invitați la joc, nu avem nici o răspundere pentru el. Eu, însă, nu voi să profit de argumente atât de ușoare pentru a dovedi adevărul, ci mă voi referi la stările reale ce domnesc în Ungaria. Stările reale ne arată că în Ungaria întotdeauna și între toate împrejurările e foarte mare pauperismul, în Ungaria toate au fost orânduite în așa fel, încât am fost mânâți în mod fatal spre pauperism. Au avut maghiarii și bărbați distinși, cari au dat sfaturi cum poate să devie Ungaria mare.

Contele Széchenyi István a spus-o înainte cu 78 de ani.

Să întreabă că de ce suntem săraci și răspund: pentru-că cheltuim mai mult decât avem, și că ceea-ce avem nu știm prețui.

Când e vorba de relațiile economice triste ale Ungariei zice: (citește).

Faptul că nu ne putem ajuta nici acuma întocmai cum nu ne am putea ajuta atunci, când nu am dispune de credit are și alte motive. Înainte de toate foarte rar ne putem da seama, care este averea noastră și astfel întotdeauna ne facem ideea că suntem avuți și trăim în consecință.

Mai departe nu avem un sistem pentru îmbunătățirea averii noastre.

Sau ne îndreptăm mereu și ducem încontinuu lipsă de bani, pe lângă toate venitele frumoase ce le avem trăind o parte bună din viață ca un ucenic vagabond, sau apoi ducând o viață numai în plăceri în loc să ne îmbunătățim starea moșiilor le stricăm, așa încât venitele parcă s'ar fi

uscat pe când necesitățile noastre cresc într'una.

Am cetit cuvintele acestui geniu pentru-că dacă le-am fi luat de directivă atunci n'am constata nici teritorul vamal autonom și nici banca națională proprie.

Tot în această operă veche, ale cărei adevăruri sunt și astăzi în ființă Széchenyi ia poziție în contra latifundurilor și zice, că țăranul bogat face pe marele proprietar de pământ și dă sfatul, să se uite mai bine la tinuturile colonizate decât la pusele neocuite de nimeni. N'a fost social democrat și totuși cu 78 de ani înainte de asta s'a ridicat împotriva proprietății mari, căci sărăcesc țara și fac imposibilă ori-ce desvoltare.

O VOCE: (în stânga) Dv încă vă vindeți moșiile?

ȘT. POP: Da le vindem!

La 1830 dă maghiarimei bunul sfat de a înființa banca autonomă. Și zice: (citește).

«Prin înființarea unei bănci naționale am face de o sută de ori mai mult bine, decât prin înființarea de spităliuri, ori asemenea instituții de binefacere, cu toate că și la acestea trebuie să le vie odată rândul».

Nu o să discutăm aci, ce și cât a făcut Széchenyi István dară cred, că dacă fiecare maghiar ar face numai a mia parte din ce a prestat acest om, atunci am fi o țară liberă, independentă și bogată.

Dl deputat St. Popp face aci o mică abatere dela obiect pentru a ilustra cu dovezi aserțiunile sale, este însă admoniat de președinte să rămână în chestie, ori să-și ceară permisiune dela Cameră.

Dl deputat cere invoiala parlamentului. Se naște un zgomot și un tumult în mijlocul căruia se pierd cuvintele președintelui, care puse la vot cererea dlui St. Popp. Croații sar în picioare indignați de procedura nedeamnă a președintelui. Croații strigau în continuu: li dăm voie! — la ce Kossuthiștii ripostau cu tot felul de invective ireproductibile la adresa lor. Expresii ca: mișei, poltroni, nemernici, bandiți, au fost nimica pe lângă cuvintele de insultă neaoșe ungurești. Cu cât kossuthiștii se purtau mai cocîșește, cu atât mai mare zgomot făceau croații. Deputatul lor, Du an Popovits de pildă bătea în bancă și făcea un craval, potențat de sbierăturile ungarilor încât nimica nu puteai auzi. Președintele Náray striga mereu să se facă liniște. Zadarnic căci spiritele se iritaseră într'atâta, încât de odată mai mulți înși cerură cuvântul în chestie de regulament. Președintele însă nu acordă nimănui cuvântul, ci după ce se făcuse cu mare nevoie liniște, pune întrebarea dacă Camera dorește ca deputatul Dușan Popovits să fie îndrumat la comisia de imunitate, pentru necuviința ce o arătase președintelui. Camera, de sine înțeles, s'a învoit. Se pune apoi la vot cererea dlui St. Popp, iar rezultatul a fost, că nu i-se dă voie să facă abatere dela obiect.

Somat de președinte să urmeze cu discursul, dl St. Popp continuă să vorbească, dar este admoniat din nou să rămână în chestie. Atunci oratorul voește să vorbească la regulamentul pentru a arăta volnicia și bătădăria președintelui, dar acesta îi suprimă cuvântul.

Rugăm abonații noștri din provincie să ne facă cunoscut dacă primesc ori nu la timp foaia noastră, care se expedează de aici regulat în același timp cu foaia „Magyarország”. În cele mai multe locuri „Lupta” ar trebui să se înmanueze în ziua, a cărei dată o poartă; iar în locurile mai îndepărtate cu o zi în urmă.

Vom să facem arătare la oficiile postale pentru toate cazurile, în cari s'ar constata iregularități în înmanuarea foii.

BULETIN PARLAMENTAR**Nemaipomenită volnicie.****Rakovsky îl întrece și pe Návay.****Croații nu sunt lăsați să vorbească.****Monoparagraful și tarifa autonomă primite.****Ședința dela 10 Decemvrie.**

Deputații coaliționiști împodobesc divanele culoarelor. Nici nu-i mirare, sunt osteniți de munca desvoltată (?) până acum. Toți sunt împăcați cu felul cum s'a putut scăpa proiectul.

Cei doi vicepreședinți ai camerei vor rămânea eternizați în analele parlamentarismului. Atâta parțialitate și atâta absolutism din partea lui Návay și Racovsky, nu cred, că sa mai văzut și se va mai vedea vr'o dată, nici chiar în Rusia necum în altă țară.

Ședința de azi încă e documentul cel mai eclatant de parțialitate și abuz cu drepturile ce compet președintelui camerei.

*

Ședința se deschide de Rácovsky la orele 10 și ceva.

Se verifică procesul verbal al ședinței trecute.

Deputați sunt foarte mulți. Dintre naționaliști: Lucaciu, Vlad, Suci.

În urma dreptului de a se folosi de cuvântul final vorbește mai întâi: Vincovici (croat).

Ca la licitație!

Nu vorbește mult și e făcut atent de câte-va ori, apoi i-se ia cuvântul.

Supilo e făcut atent... i-se ia cuvântul. Budisavlevici vrea să cetească o contra-propunere, președintele nu-i dă voe, îi i'a cuvântul.

Ilici... întâia oară... a doua oară..., i-se i'a cuvântul.

Muacevici e făcut atent... încheie vorbirea.

Președintele încheie discuția.

Supilo vorbește ceva croațește.

Strigăte: Ungurește!

*

Ședința se deschide din nou.

Președintele spune că nu poate tălmăci vorbele lui Supilo.

Paragrafii trec și se primesc repede. Croaților li-se detrage cuvântul, unul după altul.

Luchinici cere cuvânt. Nu i-se dă.

Președintele face cunoscut camerei, că ar urma votarea, dar 20 de deputați croați au cerut votare nominală. Alți 20 (nu croați) au cerut amânarea votării pe altă zi.

Deci monoparagraful, deși nu sa făcut încă votarea, îl putem privi ca primit.

Se continuă discuția pe articole a tarifei autonome, la articolul 19. Raportorul comisiei Hoitsy propune să se tracteze la o altă art. 19—21.

Urmează Tușcan (croat) i-se ia cuvântul. Luchinici.....

Ședința se suspendă pe 5 minute.

Ședința se deschide din nou. Președinte Racovsky.

Luchinici continuă... i-se i'a cuvântul.

Magdici... i-se ia cuvântul.

Popovici două cuvinte pronunță, i-se ia cuvântul.

Surmin.... i-se ia cuvântul.

Lorcovici (asemenea).

Vincovici (tot așa).

Pribicevici i-se i'a cuvântul a vorbit sârbește.

Babici.... i-se i'a cuvântul.

Novoselo.... i-se ia cuvântul.

Modrușan nu zice nimic, sub pretext, că nu începe, i-se i'a cuvântul.

Muzuranici... i-se i'a cuvântul.

Banianin..... i-se i'a cuvântul.

Budisavlevici i-se ia cuvântul.

Grahovaț zice câte-va propoziții, șade jos indignat.

Muacevici i-se ia cuvântul.

Supilo i-se i'a cuvântul.

Inchieie discuția.

Croații au cerut votare nominală. Alți 20 de deputați au cerut amânarea votării.

Urmează paragraful 22.

Primul orator Luchinici, încheie vorbirea.

Hoitsy raportorul comisiei și înaintează o contra propunere la articolul 22.

Magdici i-se i'a cuvântul.

Larcovici i-se ia cuvântul.

Pribicevici i-se ia cuvântul.

Popovici i-se ia cuvântul.

Babici Gyalsky-Liuba i-se ia cuvântul.

Surmin i-se ia cuvântul.

Vincovici i-se ia cuvântul.

Mazuranici i-se ia cuvântul.

Supilo i-se ia cuvântul.

Banianin i-set ia cuvântul.

Budisavlevici i-se ia cuvântul.

Novoselo i-se ia cuvântul.

Tușcan i-se ia cuvântul.

Inchieie discuția.

Croații au cerut votare nominală. Alți 20 au cerut amânarea votării.

Surmin cere cuvânt la regulament. Nu i-se dă. Urmează tractarea paragrafilor 23—25.

Raportorul comisiei dă o modificare.

Urmează Luchinici i-se ia cuvântul.

Larcovici i-se ia cuvântul.

Magdici i-se ia cuvântul.

Pribicevici i-se ia cuvântul.

Popovici i-se ia cuvântul.

Surmin... întâia oară... i-se ia cuvântul.

Mazuranici..... (asemenea).

Vincovici vorbește puțin întrerupt de 2 ori de președinte.

Banianin i-se ia cuvântul.

Babici i-se ia cuvântul.

Budisavlevici i-se ia cuvântul.

Muacevici i-se ia cuvântul.

Supilo îi ia cuvântul.

Grahovaț i-se ia cuvântul.

Inchieie discuția.

Croații cer votare nominală. Transacția e tractată atât în general cât și în special.

La 2 și jumătate se încheie ședința.

Cronica externă.**Alegerea președintelui Statelor-Unite.**

Zilele trecute conducerea partidului republican s'a prezentat în casa Albă, reședința președintelui Roosevelt, pentru a aduce omagiul său respect emeritatului bărbat de stat. În cursul audienței Roosevelt a declarat că în tot timpul președinției sale s'a născut să-și îndeplinească rolul în greaua-i funcție ca șef al statului cu sfințenie și sentimentul unei conștiințioase datorii, de care întot-de-una era pătruns. Crede că partidul, care i-a pus în mână cea mai înaltă dignitate a țării, nu are motiv a regreta alegerea sa de președinte al republicii nord-americane. La urmă a făcut și declarația că o a treia candidatură nu mai poate primi.

*

Desordini în Persia.

În Persia, după-cum i-se anunță din Teheran lui Times din Londra, iar e tulburată pacea. Țara este divizată în două partide unul al constituționalilor, celălalt al abso-

lutiștilor, cari vor să restituie vechiul sistem de guvernare.

Se știe că șahul a dat țării sale constituție «modernă» cu reprezentatiune «poporală», dar «reformele» acestea sunt atât de sărăcăcioase, atât de neînsemnate încât acest constituționalism asiatic nu mult diferă de absolutismul de mai înainte. Partidele acestea se luptă deci pentru o nimica toată, căci constituționalistii apără un constituționalism ce nu există, și absolutiștii vor să restabilească domnia de mai înainte, care de fapt există.

La Tebris au izbucnit mari disordini între aceste partide. Pe strade sau dat adevărate lupte între partizanii ambelor partide. Din cauza asta prăvăliile au fost închise și patrulă de soldați circula prin oraș.

Evenimentele acestea îndeamnă guvernul să se ocupe cu gândul de a dimisiona.

FRANZ JOSEF Apă purgativă**ȘTIRILE ZILEI.**

Martți, 10 Decembrie n.

— **Dela Curtea cu juri.** Astăzi s'a pertractat înaintea Curții cu jurații din Capitală procesul intentat colegului nostru de redacție dl Lucian Bolcaș pentru un articol apărut în 1906 în coloanele ziarului „Poporul Român“, în care discolifica purtarea fisolgăbirăului din Jam a falsului român Corcan. Acesta l'a dat în judecată al cărei verdict a fost dat astăzi, pedepsind pe dl Bolcaș cu 14 zile închisoare și 50 cor. amendă. Președintele a căutat intenționat să scoată în relief sensul grav al frazei, pentru a influența pe jurați.

Dl Bolcaș care s'a prezentat fără apărător a protestat împotriva acestei proceduri. dar fără rezultat.

— **Învățători români „agitatori“.** Comisia administrativă a comitatului Arad a ținut eri ședință în care inspectorul școlar Varjassy a raportat comisiei, că ministrul de culte l-a suspendat pe învățătorul român din Cuvin Dimitrie Popoviciu pentru-că a „agitat“ împotriva națiunii maghiare. A mai raportat și despre o altă „agitație“ împotriva ideii de stat: În școlile românești din comitatul Aradului se întrebuițează numai tipărituri românești. La propunerea inspectorului, comisia hotărăște să-l roage pe episcopul diecezan să dispună introducerea tipăriturilor maghiare, căci la din contră comisia va propune ministrului de culte să nu mai dea școlilor din comitatul Aradului ajutor de stat!

Patria e salvată!

— **Românii din Viena pentru Björnson.** Colonia română din Viena a adresat distinsului apărător al libertății popoarelor Björnsterne Björnson, care alaltăeri a împlinit 75 de ani, următoarea telegramă de felicitare:

„Românii din Viena, pătrunși de cele mai sincere sentimente de recunoștință caldă pentru marele apostol al păcii și apărător al asupriților, te felicită cu drag și din tot sufletul la împlinirea vrăstei de 75 de ani! — În numele coloniei române: Dr. Ciurcu“.

— **Alegere de preot.** In 8 Decembrie st. n. s'a ținut alegere de preot în frunțașă comună Oravița română. Cu majoritatea covârșitoare a voturilor a fost ales absolventul de teologie Cornel Jurca din Vasiova.

Felicităm pe noul ales dorindu-i muncă spornică, felicităm și pe bravii orăviceni pentru nimerita alegere.

— **Alegeri congregaționale.** In comitatul Arad eri s'au făcut restaurațiile funcționarilor comitatensî. S'au reales cei mai mulți funcționari împotriva cărora luase poziție în-suși comitele suprem contele Károlyi Gyula. A fost reales și pretorele român din Alete Nicolae Mladin, împotriva căruia militase comitele suprem mai cu îndârjire. Se zvoneste că din această cauză comitele își va și da demisia.

In comitatul Cenadului tot eri a avut loc restaurația. Și aici au fost realesi aproape toți funcționarii vechi.

— **Isprăvile lui Burdia.** Reprezentantul grănicerilor severineni excelează prin frumoasele sale intervenții în favorul românilor în mijlocul cărora am avut nenorocul să-l vedem cocoțat până la rangul de sfetnic al tronului.

„Albina“ servia până acum societății academice române din Graz un ajutor anual de 50 cor., o sumă care își avea nevinovata menire de a sprijini asociația culturală a unor oameni săraci.

Di Burdea, coada asta de topor n'are altceva de lucru decât să ne urmărească cu cea mai josnică dușmănie instituțiile noastre pentru a să ridica pe el în fața acelor, cari așa naivi cum sunt au deplina credință că omul acesta e om superior și sfaturile lui sunt bătrânești.

Societatea „Carmen Sylva“ în urma sfatului lui Burdea e lipsită acum de ajutorul „Albinei“.

Ea își va micșora cheltuielile cu 50 de cor., și nu va pieri, dar aceia, cari i-au dat crezământ minciunilor lui Burdia, că-i va ferici, aceia să-și bage mințile în cap, că nu-i mai mare blăstăm decât acela care pornește din inima fraților tradași.

— **Moartea regelui Suediei.** Dumineca trecută cătră orele zece de dimineață a încetat din viață regele Oskar II. al Suediei. Bătrânul monarch s'a urcat pe tronul Suediei și Norvegiei la 15 Sept. 1872 în urma morții fratelui său Carol V.

Născut la 21 Ianuarie 1829 în Stockholm ca al treilea fiu al regelui Oscar I. s'a căsătorit la 1857 cu principesa Sofia de Nassau cu care a avut patru copii, dintre care cel mai mare Gustav Adolf să urcă pe tron în locul părintelui său sub numele de Gustav V.

Regele Oscar II. era o natură poetică, blând din fire și nutria excelente calități, cari îl ajutau la opera culturală și umanitară care a continuat-o în decursul întregii sale domnii pentru binele poporului.

Sub domnia lui la 1905 să întâmplă desfacerea celor două țări surori. Fără a produce vărsare de sânge și dușmănie regele Oscar în interesul păcii și al frăției între cele două popoare abzice la tronul Norvegiei, lăsându-l lui Haakon VII.

— **Actriță sinucigașă.** Cea mai serbătorită divă a scenei americane, Emma Bloodgood și-a pierdut întreagă averea la bursă, rămânând tot așa de săracă ca la început. Întâmplarea aceasta atât de desastroasă pen-

tru viitorul ei o determinase la un pas fatal: s'a sinucis într'un hotel din Baltimore.

— **Necrolog.** Alexandru Pop de Basești, jude de tablă reg. în pens., membru virilist al congregației com. Selagiului etc., a decedat la 5 Decembrie a. c., st. n., în al 70 an al vieții și 43 al fericitei căsătorii, după lungi și grele suferințe. Inmormântarea s'a făcut la 7 Decembrie a. c., 12 oare a. m. în cimiteriul din Băsești după ce se săvârșise prohodul în aceeași zi la 10 ore a. m. în Ceh.

Să odihnească în pace!

— **Asasinarea unui ziarist.** In ziua de 6 Decembrie a fost ucis pe stradele Rusciucului un ziarist armean Agop Verpatrikian, pe motivul, că ar sta în legătură cu revoluționarii armeni.

Asasinii au fost urmăriți, fără însă a putea fi prinși până acum.

— **Generositatea unei proprietare de casă.** O doamnă bătrână, proprietara unei case cu două rînduri din Viena trăia în cele mai bune relațiuni cu chiriașii săi. Probabil să nu-i fi șicanat așa după cum este obiceiul proprietarilor de casă din Bpesta. Din cauza bunătății sale de inimă chiriașii tot timpul cât era bolnavă, o cercetau pe rînd în fiecare zi, și o mîngăiau ca niște adevărați prietini.

Ce rară armonie între proprietar și chiriași. Dar cu toată îngrijirea doamna bună muri. Nainte de moarte însă ea și-a adus aminte de prietini, cărora nici prin minte nu le-ar fi trecut actul de generozitate, care îi surprinse. Ea își lăsase casa moștenire chiriașilor săi prietini, cari aproape toți aparțin clasei muncitorilor. Pentru darul acesta memoria generoasei dame va fi blagoslovită din neam în neam de recunoșcătorii săi chiriași.

„Carmen Sylva“ din Graz. Comitetul societății acad. române social-literare „Carmen Sylva“ din Graz s'a constituit pentru anul 1907 | 8 în modul următor:

Președinte: Aurel Dobrescu, stud. în med.; Secretar: Enea Zeflean, stud. în litere; Cassar: Nicolau Agârbicean, stud. în med.; Bibliotecar: Eugen Vălean, stud. în drept.

— **O înștiințare.** Părintele Alexandru Lupân (de ce Lupân și nu Lupan) din Silvașul de câmpie aduce la cunoștința prietiniilor și cunoșcătorilor, că moartea prematură a fiului său Aurel a fost provocată de o pneumonie contradată în timpul ploios al manevrelor din anul acesta.

Societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta, invită la ședința festivă ce o va aranja în 14 Decembrie st. n., în sala cea mare dela Ferenczvárosi Polg. Kör. Bakács-tér 14. Prețul de intrare: pentru o persoană 2 coroane, pentru o familie 5 coroane. Venitul e destinat pentru Societatea „Petru Maior“. Inceputul la 8 ore seara. Suprasolviri marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor chita pe cale ziaristică. Programul se va împărți seara la casă.

— **Di George Rocsin,** avocat, aduce la cunoștința clientelei sale, că și-a mutat biroul său de advocatură din Salonta-mare în Oradea-mare, piața Tisza Kálmán Nr. 15 în casele proprii.

— **x Viitor de aur românimea are** dacă numai dela comercianți români va cumpăra.

Cereți preț-curent românesc dela comer-

ciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiók No. 163) căci vi-l trimite gratis. In el se află toți articli pentru bucătărie: 1 kgr. cafea fină numai cu 1 fl. 20 cr., 1 kgr. Tea aromatică numai cu 3 tl. 25 cr., apoi Ciocoladă efină, Fructe sudice, etc., cu preț redus. Spesele de porto la 5 kgr. el le plătește. Într'un pachet trimite și mai multe mărunțișuri. Cine dorește a cumpăra efin și bine să grăbească. Toți câți au comandat au fost îndestuliți!!!

Economie.

Recolta Ungariei și comerțul ei de ce eale cu Austria.

Biroul central de statistică din Viena a dat publicității tabloul rezultatelor comerțului de cereale cu Ungaria până la sfârșitul lunii Octomvrie c.

Din acest tablou urmările recoltei nefavorabile din anul curent a Ungariei se vădesc lămurit.

In primul period de trei luni al noiei campanii de cereale, Austria a importat din Ungaria 1,340.441 măji metrice grâu, față de 1,988.186 măji m., 589.922 măji m, orz, față de 926.000 măji m., 585.000 măji metrice, ovăs, față de 773.000 măji m., și 1,418.000 măji m., diverse făinuri, față de 2,087.000 măji m., din aceiași epocă a anului precedent.

Numai exportul de porumb (cucuruz) al Ungariei, — fiind recolta din anul corent superioară celei din anul 1906 — a crescut considerabil și anume dela 486.000 măji m., la 698.0000 măji m.

In cursul lunii Noemvrie cifrele nefavorabile ale exportului ungar de cereale vor crește în defavorul Ungariei.

Afară de recolta, — inferioară celei din anul precedent, — sunt și alți factori cari vor contribui la împrejurarea, că Austria va importa din Ungaria in cursul anului mai puține grâne și făină, decât în anii normali..

In prima linie, formarea prețurilor e de astfel, încât face astfel imposibil exportul ungar de grâu și făină în Boemia de Nord.

Divergența de prețuri se desvoaltă în continuu nefavorabil pentru Ungaria. Fluctuațiunea în prețuri, ce se observă în piețele din Boemia nu e în consonanță și nu ține pas cu urcarea ultimă a prețurilor din piețele Ungariei.

In Ungaria nu se ține cont de tendența spre scădere a prețurilor din piețele străine, rezultat al recoltei favorabile din Argentina. Ofertele numeroase din Argentina au produs o cădere simțitoare în prețurile cerealelor. In Ungaria dimpotrivă se menține nivoul urcat al prețurilor.

In Budapesta ofertele de cereale sunt neînsemnate, la aceasta negreșit, că contribuie foarte mult și împrejurările nefavorabile de transport.

Piețele austro-ungare până la vremea când importul de cereale străine nu e încă iminent, pot ignora conjucturile din piețele străine.

Căderea prețurilor în străinătate vor produce la tot cazul fluctuațiuni mai simțitoare și în prețurile din piețele Monarchiei noastre.

Deocamdată putem constata, că prețurile cerealelor din piețele Boemiei nordice, unde se va simți în prima linie necesitatea importului — sunt prea puțin influințate de conjucturile ce pot obveni în caz de import. —

Bursa de efecte.

La încheerea bursei au notat:
 Acțiunile institutului de credit Coroane
 „ „ austriac vinde 634.25
 „ „ ung. „ 750—

„ băncei de escompt	471 50
„ soc. căilor fer. aust. ung.	669—
Renta ung. de aur 4 proc.	111-20
„ „ coroane 4	93-45
„ austr. de aur 4	114-75
„ „ coroane 4	97-25
Scrisuri fonciare „Albina”	101—
Napoleon d'or (20 franci aur)	19-24
mărci germane, aur	23-57
Galbeni austriaci și ungurești	11-43
Bilete germane 100 mărci	118-05
„ franceze 100 franci	96-20
„ italiene 100 lire	96-20
„ române 100 lei	94-15
Rubla rusești de hârtie	2.53

Prețurile cerealelor.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut abia 4000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 sgr. greutate) s'au plătit 26 cor. 60 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 25 cor. 05 fileri de maza metrică (100 kgr.)

În ultimele 48 ore au sosit la Budapesta 14.503 măji metrice grâu, s'au expediat în același timp 31.745 măji m. făină și 6230 măji m. țărățe.

Tendența generală în târgul pe termen de cereale a fost lifermă. Conform buletinului oficial au notat:

Grâu pro Aprilie 1908: 13.36, 13.45—13.42, pro Octomvrie 1908: 11.41, 11.45—11.41.

Secară pro April 1908: 12.54, 12.62—12.59 pro Octomvrie 1908: 10.43, 10.46—10.42.

Ovăs pro Aprilie 1908: 8.68, 8.71—8.70.

Cucuruz pro Mai 1908: 7.58, 7.62—7.61 coroane de 50 kgr.

Prețurile cerealelor în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cerealelor în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: Prețurile sunt socotite de maza metrică (= 100 kgr.) în coroane și fileri.

maza metrică (= 100 kgr.)

	Grâu	Secară	Orz	Ovăs	Cucuruz
Arad	24.40	22.—	14.60	14.40	12.80
Aradul-Nou	24.20	22.—	14.60	14.40	12.80
Becicherecul-M.	23.40	19.—	12.80	14.60	12.60
Bichis-Ciaba	24.20	—	14.40	—	13.40
Debrețin	24.—	22.—	14.80	16.—	13.—
Panciova	20.50	—	12.80	14.40	12.60
Oradea-Mare	23.60	21.40	14.—	15.—	12.40
Sân-Miclăuș.-M.	23.20	20.—	13.40	14.—	12.40
Sătmar	24.40	22.40	13.40	15.20	14.40
Sibiu	23.—	19.—	13.50	13.40	14.—
Verșeți	22.50	20.—	14.60	14.50	12.20
Timișoara	24.—	21.50	14.90	15.20	12.80

Prețurile cărnei în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cărnei în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: (Prețurile sunt socotite de kilogram și în fileri).

Carne de vită de vițel de porc de oaie
I II I II I II

Arad	160-142	200-160	160-140	110
Aradul-Nou	136-128	160-152	128 120	100
Becicher.-M.	136-132	160 144	144-128	104
Bichis-Ciaba	128 120	160-140	136—	88
Oradea-Mare	128-120	200-160	160-144	88
Panciova	136-128	180-160	142-136	70
Sân-Micl.-M.	152-148	—	152-144	—
Sătmar	152-144	168 160	144-136	96
Verșeț	120—	180—	136—	100
Timișoara	190—	200—	170—	—
Sibiu	160-136	130-120	140-128	100

Prețurile spiritului. Spirit brut, darea neplătită 61.50—52.50, darea plătită, 16.050—161.5L cor.

Spirit rafinat, darea neplătită, în mare 66.50—70; darea plătită 165.50—163 coroane, în detail, darea plătită 167—50—168.50 cor.

Spirit denaturat în mare 56.50 57.50, cororoane în detail (barele) 58—59 coroane.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, m. metr. (100 kgr.) frum.	26 cor. 60 fil
„ „ „ „ „ mijl.	25 „ 95 „
„ „ „ „ „ slab	25 „ 05 „
Secară, „ „ „ dela	23-75 — 24-25
Orz, „ „ „ „	15-70 — 16-10
Cucuruz „ „ „ „	14.80 — 15—
Ovăs „ „ „ „	16-55 — 17-35
Rapiță „ „ „ „	34-50 — 36.—

II.

Producte.

Prețurile sunt socotite după 100 kilograme în bani gata.

Unsoare de porc, dela	146 cor. — 147 cor
Slănină	109 „ — 114 „
Cartofi	4.30 „ — 5.10 „

III.

Târgul de porci din Kőbánya (Steinbruch) (Prima calitate ungară.)

Bătrâni	— — — fileri kilogramul.
Tineri	128—130 „ „

Redactor responsabil:

GEORGE PLEȘOIANU.

Corespondent român.

Intr'un comptoir de fabrică se caută un corespondent român, care posedă în mod îndestulitor și limba franceză și germană pentru a purta corespondența în aceste limbi. Ofertele dimpreună cu leafa și poza lor sunt a se trimite lui E. V. FELLER, Agram, Elsafluid-Dom (Kroatien).

Un candidat de avocat

află numai decât aplicație în cancelaria subscrisului.

Dr. Toma Jenciu,
adv. în Puj.

1—3

Pentru țăsătoare!

Spete

cu dinți de oțel și de aramă, cu mult mai trainice și mai potrivite decât cele cu dinți de lemn, în diferite lungimi, pe lângă prețuri moderate, se află în deposit la

Constantin Onciu neguțător în **Torontál-Ozora.**

Cereți prețuri curente și deslușiri amănunțite!

Mijlocitorilor acord rabaturi convenite.

Comercianții!

Cari voesc să servească cumpărătorilor cu un calendar frumos, bun și ieftin, ceară în comisiune,

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN”

dela Administrația „Poporul Român” Budapest, VII., István-ut 11.

Prețul 40 fileri.

Se estinde pe 208 pagini cu 100 chipuri. Comercianții primesc 25% rabat.

Trimiteți 4 cor. abonament la „Poporul Român” pe un an, dacă voiți să primiți

„ în cinste ”

„Calendarul Poporului Român”

pe anul 1908

care cuprinde 200 pagini și 100 chipuri.

!! Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. !!

O colecție:

10 cărți ilustrate

de CRĂCIUN, modele mai nouă, foarte frumoase, numai

1 coroană 20 fileri.

Zece ilustrate de ANUL

NOU tot cu acest preț.

Se poate comanda la administrația „Pop. Rom.”, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

CALENDARUL UNIRII
pe 1908.

Cuprinde partea calendaristică, poșta, târgurile, șematismul Arhidiecesei, de Alba-Iulia și Făgăraș, a diecesei de Gherla, Lugos și Orade (alături de șemat. preoților e și a docenților), Cronica anului, Partea literară și inserate.

Afară de aceste, în acest an, calendarul Unirii cuprinde în traducere fidelă întreg

Art. de lege XXVII din anul 1907

despre raporturile de drept ale școalelor populare elementare, cari nu sunt de stat și despre competențele învățătorilor comunali și confesionali și

Instrucțiunea

ministrului de culte și instrucțiunea publică către comisiunile administr. referitoare la executarea acestei legi.

Legea și instrucțiunea este tradusă în întregime cuprinzând 107 pag. din calendar, astfel estensiunea calendarului Unirii pe anul 1908 e cu mult mai mare ca de obicei; drept aceea prețul lui încă am fost siliți să-l urcăm la 80 fil. plus porto 10 fil.

Luând în considerare, că singură legea tradusă în românește să vinde cu preț cu mult mai mare, prețul de 80 fil. e un bagatel cu atât mai vărtos, că pre lângă Legea școlară, neapărat de lipsă pentru fiecare preot ca președintele școalei și pentru învățător, mai are și calendarul an. 1908.

Un esempl. costă 80 fil. plus porto 10 fil. Dacă din calendar să comandă odată 10 esempl. să dă 10% rabat și francatura.

Librăria semin. Blaj
(Balázsfalva).

„Dar de Crăciun!“

TABLOUL DEPUTAŢILOR NAŢIONALIŞTI

Fotografiile foarte bine reuşite ale celor 25 deputaţi [din clubul parlamentar al naţionalităţilor.
Mărima tabloului 32×42.

Preţul 1 cor. Preţul I cor.

Pentru pachetare şi trimiterea
cu poştă recomandată plus 60 fil.

Tabloul se poate comanda încadrat în ramă frumoasă. Lăţimea ramei 10 cm. Preţul cu porto cu tot
5 cor. 92 fil.

Ramă foarte frumoasă pentru ori care salon
cu 4 cor. mai mult.

Un tablou admirabil în ramă
foarte frumoasă care reprezintă pe

Mihai Viteazul

mărima 42X52 cm. Lăţimea
ramei 10 cm. Preţul 5 cor.,
plus 92 fil. porto.

Un minunat tablou care re-
prezintă

Vinerea Mare

mărima 50X65 cm. Lăţimea
ramei 10 cm. Preţul 6 cor.,
plus 92 fil. porto.

Se poate comanda la administraţia „Pop.
Rom.“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

Dar de Crăciun pentru copii

**Biblioteca copiilor, volum cu poveşti, foarte
luxos ilustrate.**

Au apărut până acum:

Robinson Crusoe	Lei 1.50
Fetiţa cu bonetul roşiu	1.50
Basme alese	1.50
Din lumea copiilor	1.50
Jucăriile lui Titii şi ale Mimi	1.50
Bunădimine! lui Moş Ajun	1.50
Animalele domestice, cu ilustraţiuni şi versuri, foile gros cartonate indestructibile	2.—
ABC, învăţăm să citim	1.50
Invata să socoteşti, dacă vrei să nu greşeşti. Carte cu ilustraţiuni instructive de calcul, cartonat	2.50
Povestea celor doi sbâr- liţi, cartonată	1.50
A fost odată...! Poveşti alese. Un volum mare cu ilustraţii (nou), car- tonat	2.50

De toate pentru copi- laşii noştri, ilustrat, cartonat	Lei 3.—
Robinson după Foş, bo- gat ilustrat, traducere de R. Rosetti, carto- nat	3.—
Idem fără ilustraţie, cartonat	1.50
Din Una mie şi una noap- te cartonată	3.—
Copiii la ţară, o pove- ste veselă. Un volum mare, foarte bogat ilustrat (nou), carto- nat	3.—
Florini Al.: Poveşti po- pulare, cartonată	2.—
Iosif Sf.: A fost odată, cartonat	1.50
Smara: Corbul cu pene de aur, poveşti, ilu- strat, cartonată	2.50
Speranţia Th.: Pentru toţi copiii, frumos ilustrat, cartonată	2.50

Biblioteca copiilor (ediţia „Luceafărului“ Sibiu):

Volumul I	Cor. 1.60
„ II	1.60
„ III	2.—

Se poate comanda la administraţia „Poporul
Român“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

„Octoih Bogat“

ediţia II-a

CU LITERE LATINE

de

George Cătană

invăţător

cuprinzând întreaga rânduială a Vecerniei, Utreniei şi Liturghiei, împreună cu glasurile, podobile, sftilnele învierii, polileul, pripelele şi psalmii aleşi, catavasiile, troparele, condacele, irmoasele, şi pricesnele tuturor sărbătorilor precum şi tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conţine cântări de morţi şi un adaus bogat de rugăciuni trebuincioase fiecărui creştin, — întocmite pe sama bisericilor şi a tuturor cântăreţilor mici şi mari.

Se estinde pe **312** pagini, format mare, cu un tipar frumos şi curat şi pe o hârtie bună şi fină.

Preţurile:

Legat simplu	2 Cor. 40 fil.
„ în pânză cu cruce aurită	3 „ —
„ jumătate în piele cu cruce de aur	4 „ —
„ întreg în piele căptuşită, aurit foarte frumos şi la margini, în cutie ele- gantă	7 „ —

La comanda să se adauge plus 20 fil. pentru porto.
Pentru trimiterea recomandată 45. fil.

Se poate comanda la administraţia „Poporul
Român“, Budapesta, VII., István-ut nr. 11.

Cumpă aţi Calendarul Poporului Român pe 1908.

Cel mai frumos şi bogat calendar românesc dela noi. Se estinde
pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Cuprinsul Călindarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roşu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela camelor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Ţările şi numărul locuitorilor şi cu capitala fiecărei ţări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Pošta: I. Scrisori; II. Mandate poştale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre şi taxe pe tot felul de rugări, sentinţe, contracte, petiţii, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte interesant şi folositor pentru oameni dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor trei fete. 10. Câţi jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soţiei (poezie). 12. Isus şi paserile. 13. Blăstămul de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrajitoarea. 16. Cucul şi domnişorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii? 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudăţeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabeţii. 28. Emigrarea. 29. Răscoala ţărănească. 20. Cojocarii Sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Ră-

vaşul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 36. Ce e românesc în Budapesta? 35. Razele Röntgen. 36. Baia de cărbuni. 37. Sfaturi economice. 38. Glume presărate în tot textul Calendarului şi anuţuri.

Dintre ilustraţii amintim: Casa deputaţilor (Reichsrath) din Viena. — Deputaţii români din parlamentul austriac. — Dr. Vasile Lucaciu. — Vichentie Babeşiu. — Deputaţii ţărani din parlamentul austriac. — Casele fundaţiunii Gozsdu din Budapesta. — Capela gr.-or. română din Budapesta. — Conducătorii comunităţii bisericeşti gr.-or. rom. din Budapesta. — Redactorii ziarului „Lupta“ şi „Poporul Român“. — Reuniunea meseriaşilor români din Budapesta. — Personalul tipografiei „Poporul Român“. — Sala de zeţarie a tipogr. „Poporul Român“. — Departamentul maşinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român“. — Boboteaza în Bucureşti. — Biserica ţarului Alexandru II din St.-Petersburg. — „Vatra luminoasă“ din Bucureşti. — Palatul regal din Buda. — Sala mică de dans. — Odaia de durmit a regelui şi alte multe chipuri

100 la număr.

Invălitorea Calendarului şi de astă dată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 colori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puţin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. şi așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi şi portpostal. Cei ce comandă mai puţin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianţii primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la

„Poporul Român“ Budapesta, VII., István-ut 11.